För Sverige nya Coleoptera.

IV.

Av

THURE PALM.

1. **Bradycellus (s. str.) verbasci** Dft.

Denna den största av släktets arter, som jämförelsevis lätt skiljes från de övriga genom ljusare roströd eller gulröd färg samt tydlig vinkel vid halssköldens bakhörn, innanför vilka sidorna äro svagt insvängda, är i Danmark med Bornholm ej så ovanlig, varför den även kunde väntas i södra Skåne. Där fann jag vid Nybro öster om Ystad d. 13/8 1936 ett ex. av arten uppkrupet i spetsen av ett grässtrå på sanddynerna vid havet och dagen därpå ännu ett vid en vassbevuxen försumpning, som på ena sidan gränsade intill dynen och på den andra till en furuplantering med al- och videbuskar i kanten. Marken utgjordes av fuktig sand, täckt av ett tunt myllager med löv, kvistar, vassrester o. d. Ex. uppehöll sig bland växtlämningarna tillsammans med bl. a. *Lesteva heeri* Fauv. och *Atheta hygrobia* C. G. Thoms. Arten är i övrigt utbredd i Mellaneuropa och inom Medelhavsområdet, men är icke funnen i Norge eller Finland.

2. **Atheta (Philygra) subglabra** Sharp.

Bhl. Svanesund d. 28/7 1936 1 ex. (det. Dr G. Benick, Lübeck) håvat på fuktig gräsmark i bäckdal med huvudsakligen lövskog. I Norsk Entom. Tidskr. III, 1—2, s. 5—8 har Th. Munster lämnat en god beskrivning över denna och de båda närstående arterna *procera* Kr. och *palustris* Kiesw., vartill hänvisas. *A. subglabra* är känd från Norge, Danmark, England och Mellaneuropa samt tycks överallt vara mycket sällsynt.

3. **Philonthus salinus** Kiesw.

Under en exkursion till Skanör i sv. Skåne d. 8/8 1936, som jag företog i sällskap med bl. a. Dr C. H. Lindroth, tog denne

ett ex. av ovannämnda art på en sandbacke utanför staden, där djuret uppehöll sig vid roten av gräs- och örttuvor tillsammans med sådana arter som *Calathus mollis* Marsh., *Harpalus neglectus* Dej., *anxius* Dft. och *rubripes* Dft., *Amara lucida* Dft., *Saprinus rufipes* Payk. m. fl. Lokalen låg blott något hundratal meter från havsstranden, varest arten enligt utländska iakttagelser typiskt skall leva under stenar och tång. Den är dock även funnen i det inre av Mellaneuropa vid saltsjöar.

Ph. salinus är utpräglat sydlig och i våra grannländer endast anträffad i Danmark; måhända tillhör den den grupp av sydliga arter, som i vårt land har en mycket inskränkt utbredning i sv. Skåne. Arten är förvillande lik *Ph. fulvipes* Fbr., från hvilken den dock säkert skiljes genom längre och mörkare antenner, svagt iriserande thorax, tätare och finare punkterade täckvingar och bakkropp samt i allmänhet något större kroppsstorlek. Stundom äro täckvingarna helt eller delvis svarta, varvid även benen äro mörka och ej rödgula såsom hos *fulvipes*.

4. **Bledius (Blediodes) procerulus** Er.

Ett ex. d. 11/6 1935 och ytterligare ett d. 12/8 1936 vid Kåseberga i Skåne, där djuren togos på åsens sydbranter mot havet genom uppryckning och skakning av på sandslänterna växande enstaka örttuvor. I samma biotop befunno sig *Harpalus picipennis* Dft. och *anxius* Dft., *Amara fusca* Dej. och *lucida* Dft., *Hispella atra* L. m. fl. arter. Gångar kunde trots noggrant sökande ingenstädes upptäckas. När fynden gjordes, föreställde jag mig, att arten endast tillfälligtvis sökt skydd under örterna och att dess egentliga boplats vore de nakna lersandväggarna, där *B. nanus* Er., *atricapillus* Grm. och *pallipes* Grav. slagit till och bildat kolonier, eller den vegetationsfria sandsluttningen, där *B. tibialis* Heer lever, men efterforskning på dessa platser lämnade intet resultat. Vid senare företagna litteraturstudier över blediernas levnadsvanor framgick emellertid, att *B. procerulus* ifråga om boplats lär avvika rätt betydligt från de flesta övriga arterna av släktet. Sålunda skriver P. Breddin (Entom. Blätter, 1936, s. 111), som studerat *Bledius*-faunan i lössavlagringar i Rhenområdet mellan Basel och Rees, att *B. procerulus* på en lokal nära Koblenz förekommer i mängd »an den mit schütterem Pflanzenwuchs besetzten Steilhängen von Lösshohlwegen», men att han icke funnit den »in trockenem Löss» eller överhuvudtaget på något annat ställe i Rehnlandet. Någon annan uppgift om levnadssättet hos denna art, som i handböckerna betecknas som ytterst sällsynt, har ej kunnat erhållas.

B. procerulus är nordligast anträffad i Thüringen och Mark, varför Kåsebergafyndet även ur djurgeografisk synpunkt är intressant och överraskande. Arten påminner i utseende något om *B. fracticornis* Payk., men är avsevärt mycket mindre och har betydligt kortare täckvingar än denna art. För bestämningen har jag att tacka vår nordiske *Bledius*-specialist Dr R. Krogerus, Helsingfors.

5. **Medon (s. str.) bicolor** Oliv.

Ett ex. togs tillsammans med föregående art vid Sk. Kåseberga d. 12/8 1936, och dagen därpå lyckades jag finna artens rätta hemvist, som var små, slingrande gnagargångar mellan ört- och grästuvor på de solexponerade sandsluttningarna vid havet. Där anträffades såväl vid mynningarna som även inuti gångarna ytterligare 6 ex.

Denna *Medon* hör till de vanskligare formerna av släktet att bestämma, och utan jämförelsematerial, även av den närstående arten *melanocephalus* F., kan man med ledning av t. ex. Reitters, Ganglbauers eller Johansens handböcker knappast komma till säkert resultat. Själv har jag haft förmånen att vid bestämningen erhålla bistånd av Landsdommer V. Hansen, Köpenhamn, som också varit vänlig meddela en god komplettering till Johansens beskrivningar över *M. bicolor* och *melanocephalus,* vilken med Hr Hansens tillstånd här anföres i översättning: »Täckvingarnas punktur är hos *bicolor* tydligt finare och tätare och behåringen därför också tätare än hos *melanocephalus*. Bakkroppen hos den förra arten är mycket tydligt tätare punkterad och behårad och därför mattare än hos den senare, ävensom något bredare, särskilt över mitten.» Skillnaden i storlek arterna emellan är genomsnittligt ringa (*bicolor* 3,5—4 mm.; *melanocephalus* 3—3,5 mm), och efter mitt material att döma är täckvingarnas längd i förhållande till halsköldens intet säkert kännetecken att hålla fast vid, i motsats till vad som uppgives i de förutnämnda handböckerna.

M. bicolor är funnen flerstädes i Danmark i komposter, vid drivbänkar, under tång eller, som Kåseberga-djuren, »i Havskraenter». Den är i övrigt utbredd över större delen av Europa men ännu ej konstaterad i Norge eller Finland.

6. **Medon (Pseudomedon) obscurellus** Er.

Gstr. Österfärnebo sn d. 5/7 1936 1 ♂ under brädlapp på en större hög av länge komposterad sågspån och gammalt barkavfall inom brädgårdsområdet vid Grönsinka. I samma biotop lever även den mycket närstående arten *obsoletus* Nordm., varav anträffats 5 ex.

M. obscurellus skiljes från *obsoletus* säkrast på punkteringen å

huvudets undersida, vilken på strupen hos den förra arten utgöres av enstaka stora punkter, mycket grövre än tinningarnas, hos den senare av fina punkter, ej grövre än tinningarnas, samt på utskärningen i bakkanten av ♂:s 6:te ventralsegment, som hos *obscurellus* är skarpt markerad och smalt vinkelformigt utskuren, men hos *obsoletus* svagt markerad och brett utskuren. Därjämte förefinnes hos de exx., jag haft tillfälle granska (2 av *obscurellus* och 6 av *obsoletus,* därav 1 utländskt av vardera arten), en viss skillnad beträffande strupens nätformiga mikroskulptur, som hos *obscurellus* utgöres av trängre maskor än hos *obsoletus.* Däremot torde olikheterna ifråga om färgen, huvudets form, halssköldens och täckvingarnas längd ej alltid vara så väl utpräglade, att de angiva några säkra artkännetecken.

M. obscurellus förekommer även i våra grannländer, varest den tagits i Danmark särskilt i lövkomposter, i Norge vid Oslo och Fredrikshald samt i Finland vid Helsingfors och Pargas, där den enligt J. Sahlberg i Enumer. Coleopt. Fenn. Staphylin., s. 44, anträffats »flera gånger under små stenar och trädstycken m. m. vid gamla spillningshögar».

7. **Lesteva heeri** Fauv. (**sicula** Er.).

Denna art är under synonymbeteckningen »*sicula* Er.» upptagen som svensk av såväl Grill (Cat. Coleopt.) som I. B. Ericson (Ent. Tidskr. 1898, s. 196), men uppgifterna torde, såsom Redaktör A. Jansson efter granskning av ifrågavarande beläggexx. vänligen meddelat mig, avse den närstående arten *punctata* Er., ty endast denna art finnes representerad i C. G. Thomsons samling i Lund, varpå Grills uppgift stöder sig, och i I. B. Ericsons samling i Göteborgs Naturh. Museum. *L. heeri* skiljes från *punctata* lättast på halssköldens sidokantning, som hos den förra arten är fullständig, hos den senare icke.

Emellertid är i själva verket även *L. heeri* svensk. Arten har nämligen av undertecknad anträffats på tre olika lokaler vid eller i närheten av havskusten: 3/6 1935 Hall. Falkenbergstrakten 4 ex. i lucker, våt mossa vid grundvattensflöde i skuggig bäckdal med huvudsakligen al, nära havet; 7/8 1936 Sk. Skanörs-trakten vid Fotevik 3 exx. bland växtlämningar vid kusten av den grunda havsviken; 13/8 1936 Sk. Nybro 4 exx. vid förutnämnda *Bradycellus verbasci*-lokal. De ganska fåtaliga fynd av arten, som gjorts i Danmark, tyda på att den även där gärna uppehåller sig vid eller i närheten av havskusten. Enligt Ganglbauer (Die Käfer v. Mitteleuropa) skall *L. heeri* vara utbredd över större delen av Europa, men uppträda mycket sällsynt. Den är dock ej funnen i Finland och Norge.

8. **Meligethes ochropus** Strm.

Sk. Örup d. 8/6 1935 1 ex. håvat i almskogen, sannolikt på den där ymnigt växande *Stachys silvatica*; Sk. Svarte (v. om Ystad) d. 13/6 1935 1 ex. på blommande *Lamium album* i lövskogslund vid havet. — Arten förekommer i Danmark tämligen sällsynt på Labiater, särskilt på de båda ovannämnda, i Mellaneuropa något allmännare på samma värdväxter. Den är ej funnen i Norge och Finland. — För bestämningen av såväl denna som följande art har jag att tacka Dr O. Sjöberg, Los.

9. **Meligethes morosus** Er.

Hall. Snöstorps sn (nära Halmstad) d. 6/6 1935 1 ex. på *Lamium album*; Sk. Svarte och Abekås d. 13/6 1935 8 exx. på blommande *Lamium album*, som växte i lövskogsdungar alldeles invid havsstranden. — Arten är icke känd från Norge eller Finland; däremot är den vitt utbredd och föga sällsynt i Mellaneuropa samt även funnen på ett par ställen i Danmark. Värdväxten uppgives överallt vara den ovannämnda.

10. **Ennearthron filum** Ab.

Vid sållning av den murkna, med svampmycel delvis genomvävda ytveden i stubben till en cirka fyra meter från marken avbruten jätteek i urskogsområdena vid Nedre Dalälven, eller närmare bestämt på en av Tångsåns förgreningar omsluten ö i Gstr. Hedesunda sn, erhölls d. 10/5 1936 tillsammans med talrika *Conosoma bipunctatum* Grav., *Hypocyptus pulicarius* Er. m. fl. sällsyntare arter 2 exx. av en ytterst liten (0,7—0,8 mm.) och mycket långsmal Cisid med 9 antennleder, som till att börja med trotsade alla bestämningsförsök, enär någon liknande art ej finnes upptagen i de vanliga handböckernas bestämningstabeller. Mysteriet uppklarades emellertid slutligen av min vän Fil. Mag. W. Hellén, Helsingfors, som i universitetets rikhaltiga samlingar fann ett utländskt exemplar av en art med samma karakteristiska utseende som min, nämligen *Ennearthron filum* Ab. Även beskrivningen på denna passar fullständigt in på exx. från Dalälven.

Fyndet var emellertid oväntat och intressant, enär *E. filum* ej är funnen på närmare håll än i Schlesien (enligt Horions »Nachtrag zu Fauna Germanica», s. 244), samt där först under senare år och blott på en enda lokal (Breslau). I övrigt är arten känd från Österrike, varest den uppgives leva på eksvampar, samt från Frankrike och Armenien.

Helt säkert hör *E. filum* till den grupp småinsekter, som vid insamlingarna lätt förbigås, men som när dessa göras mera effektiva skall visa sig ha en vidsträcktare utbredning än som kan förmodas genom de hittills kända fynden. Det siktgods, varuti de nämnda exx. befunno sig, lades vid hemkomsten i en automatisk vittjningsapparat, varefter den därur erhållna blandningen av småinsekter och trämjöl granskades under luppförstoring. Även vid detta noggranna förfarande var det emellertid rätt svårt att få ögonen på de ytterst tröga djuren. Bland andra ute i naturen svårupptäckta skalbaggspygméer, som bekommits vid samma insamlingssätt ur murken ekved från ovannämnda eller närliggande lokaler vid Dalälven märkas arter som *Euconnus nanus* Schaum., *Neuraphes Sparshalli* Denny, fyra *Euplectus*-arter, *Ptinella aptera* Guer. och *tenella* Er., *Micridium Halidayi* Matth., *Pteryx suturalis* Heer. och *Cis cataneus* Mell.

11. **Phytonomus denominandus** Cap.

I Norsk Ent. Tidskr. IV, 1—2, s. 17—21, har Th. Munster i uppsatsen »Some Norwegian Phytonomus» påvisat förekomsten av två för Norge nya *Phytonomus*-arter, nämligen *ornatus* Cap. och *denominandus* Cap., av vilka den sistnämnda enligt det material, jag haft förmånen få reviderat av Bergmester Munster, även förekommer i Sverige. Två exx. från Ög. Ombergstrakten, vilka varit felbestämda som *murinus* Fbr., äro nämligen enligt Hr Munster säkra *denominandus*.

Denna art är tagen på flera platser i Norge samt är dessutom känd från sö. Europa, där den förekommer från Dalmatien, Wien och Budapest till s. Ryssland. Sannolikt lever arten på Leguminosaceer; Munster har bl. a. tagit den i en trädgård, där rikligt med *Lathyrus pratensis* växte, och ett av mina ex. har anträffats på *Vicia cracca*.

Beträffande artens identifiering hänvisas till Munsters förenämnda uppsats, vari hänsyn tagits även till genitaliernas utseende hos de olika arterna. *Murinus* saknas enligt Munster i Norge, och det torde nog vara nödvändigt underkasta vårt så i samlingarna benämnda svenska material revision, innan det är möjligt fastställa, om vi hos oss äga båda arterna eller blott *denominandus*.